

ІМПЛІЦИТНИЙ ПОВТОР ЯК ЗАСІБ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАГМАТИЧНОЇ МЕТИ ТЕКСТІВ-АНОНСІВ

Соколова І.В. (Суми)

Тексти-анонси (ТА) визначаються нами як прагматично зумовлена одиниця комунікації. Прагматична мета ТА спрямована на здійснення основних завдань:

- 1) інформування реципієнта про тему, зміст, структуру нової публікації – інформативна функція;
- 2) рекламування нової публікації – рекламна функція.

Повтори, як експліцитні так і імпліцитні, грають важливу роль в забезпеченні адекватного сприйняття текстової інформації, в реалізації прагматичної настанови ТА.

Вживання слів з тотожним змістом але різною формою визначається нами як імпліцитний повтор. У випадку імпліцитного повтору обов'язково повторюється одна або декілька сем, що й дає нам можливість стверджувати про наявність феномену повторення на глибинному рівні тексту. До імпліцитного повтору ми відносимо синонімію, антонімію, перифраз, вживання слів-субститутів та слів одного тематичного ряду.

Використання синонімів і антонімів є нетиповим явищем для ТА, основними ознаками якого є перевага змістово-фактуальної інформації над іншими її типами, а також максимальна інформативність. Як відомо, вибір мовних засобів в тексті визначається його прагматичною настановою. Прагматична настанова даного типу текстів зумовлює використання засобів, які б сприяли логічності та чіткості викладення інформації, уникали двозначності тлумачення.

Вживання мовних синонімів в ТА обмежується рамками ідеографічних синонімів, які мають незначні семантичні відмінності. Використовуються синоніми в рамках нейтрального стилістичного тону. Міжстильова синонімія є художнім стилістичним засобом і виступає як нетипова для рекламно-інформаційного типу текстів, в яких спостережуються перевага нейтрально забарвленої лексики.

Cf.: This volume contains the papers of the sixth annual conference organized by... Application of Multi-Variable System Techniques includes...

(Professional Engineering Publishing)

Функціональне навантаження синонімів в ТА розподіляється між інтегративною і інформативною функціями. Інтегративна функція реалізується через повтор семантичного/их елементу/ів як локально, так і в межах цілого тексту. Використання синонімів, які містять семантичні відмінності, підвищує загальну інформативність ТА.

Слова-субститути в основному використовуються замість повтору заголовку і беруть участь в створення тематичного ядра тексту. Дане явище є високочастотним в рамках ТА, тому виступає як стереотипний мовний засіб.

Висока частотність використання слів-субститутів пояснюється наявністю в ТА однієї теми, яка презентується в заголовку тексту. Тема повідомлення залишається незмінною в рамках цілого тексту і в кожному реченні доповнюється новою ремою. Тема-рема-тематичні ланцюжки надають тексту комунікативну цілісність і формують горизонтальну структуру тексту.

Комунікативна модель тексту, що будується на неодноразовому кореферентному повторі теми, визначається як модель з кризною темою або монотемою. Схематично комунікативна модель ТА може бути представлена таким чином:

$$T1 \rightarrow R1, T1 \rightarrow R2, T1 \rightarrow R3, \dots T1 \rightarrow Rn$$

Даний тип актуального членування речень є стереотипним для ТА. Стабільність теми ТА забезпечує логічну впорядкованість тексту і сприяє чіткій передачі змістово-фактуальної інформації. Стабільність теми забезпечується вживанням слів-субститутів наряду із повними та частковими повторами заголовку.

Cf.: *Handbook of Industrial Surfactants*

The Handbook of Industrial Surfactants is the most comprehensive and authoritative information source covering surfactant products. More than 21,000 trade name and generic chemical products...are described in detail in this reference.

18,000 trade name product entries ...are included in this easy-to-use directory. [...] This two-volume set includes...Surfactants are broadly defined in this reference...[...] The extensive information this reference contains is...

(*Chemical Handbooks*)

В текстах-анонсах вживається широка парадигма слів-субститутів, які заміщують заголовок. Субституція експліцитного повтору здійснюється засобами прономіналізації (*it*), узагальнюючими словами із вказівними займенниками (*this guide, this reference, this two-volume set, this publication*), а також пояснювальними зворотами з елементами оцінки (*this easy-to-read directory, the first book of this type in the English language*).

Основними функціями імпліцитного повтору є інтегративна (забезпечення тематичної цілісності) та оціночна (надання емоційно-оціночного елементу). Імпліцитні повтори також підвищують рівень інформативності тексту, бо крім повторення певної теми, вони надають додаткову інформацію про денотат. Здійснення даних функцій імпліцитних повторів сприяє реалізації прагматичних завдань ТА.